

АПСНЫ АХЭЫНТҚАРРА АКОНСТИТУЦИЯ — 1994 шықәса абцара 26 рзы Апсны Ахэынтқарра Иреихазоу Асовет аилатэара 12-тэи аапхьара иаднакылеит, 1999 шықәса жьтаарамза 3 рзы жэләрзегьтэи бжытыирала иакэшахатхейт, 1999 шықәса жьтаарамза 3 рзы жэләрзегьтэи абжытыира (ареферендум) аан ирыдыркылаз апсахра алагаланы.

Ахқәа

- **1 АПСНЫ АХЭЫНТҚАРРА АКОНСТИТУЦИЯ**
 - 1.1 АКТЭИ АХЫ. АКОНСТИТУЦИАТЭ ШЬАҚЭГЫЛАШЬА АШЬАТАҚЭА
 - 1.2 АФБАТЭИ АХЫ. АУАФИ АТЭЫЛАУАФИ РЗИНҚЭИ РХАҚЭИТРАҚЭИ
 - 1.3 АХПЪАТЭИ АХЫ. АЗАКЭАНПЪЦАРАТЭ МЧРА
 - 1.4 АПЪШЬБАТЭИ АХЫ. АНАГЗАРАТЭ МЧРА
 - 1.5 АХЭБАТЭИ АХЫ. АЗБАРАТЭ МЧРА
 - 1.6 АФБАТЭИ АХЫ. АТЫПЪАНТЭИ АХАЛАНАПХГАРА
 - 1.7 АБЫЖЬБАТЭИ АХЫ. АКОНСТИТУЦИАТЭ РИАШАРАҚЭИ АКОНСТИТУЦИЯ АИТАХЭАПЪШЫШЬАҚЭИ

АПСНЫ АХЭЫНТҚАРРА АКОНСТИТУЦИЯ

Харт, Апсныжэләр, ххатэхэаакэцаратэ зин апстазаара иалартэо, жэлары зегьы рзы насыпъла апстазаареи аонудкатэ гэтынчреи харзыкэпъо, ауафьтэыџса изинқэеи, ихақэитрақэеи, ауаажэлартатэ хэоуеикэшэареи шыакэырфэџэо, гэеизхарала ирылаххэоит, егышыакэхаргылоит Апсны Ахэынтқарра Аконституция.

АКТЭИ АХЫ. АКОНСТИТУЦИАТЭ ШЬАҚЭГЫЛАШЬА АШЬАТАҚЭА

- АХЭТАЧ 1 Апсны - жэләр рхатэхэаакэцаратэ зин инакэыршэаны, тоурыхла ишыакэгылаз, суверентэ, демократиатэ, зинтэ хэынтқарроуп. Ахьызкэа "Апсны" ("Апсны Ахэынтқарра"), "Республика Абхазия" цакыла акоуп, еикароуп.
- АХЭТАЧ 2. Ажэлармчра - Апсны ахэынтқарратэ мчра шыатас иамоуп. Апсны асуверенитет ныкэгафьси уи амчра хьтцхьртаси иамоу Апсныжэләр роуп. Ажэләр рымчра апстазаара иаладыртэоит дара рхала ма рхатарнакцэа рыла.
- АХЭТАЧ 3. Апсны - жэләрбжьаратэи азин иалахэу-егьырт ахэынтқаррақэеи иареи рыбжьара ишыакэнаргылоит айкэшахатратэ еизыказашьакэа. Жэләрбжьаратэи айкэшахатрақэа рыбжьацашьеи, акьыпхь рарбашьеи, рышыакэырфэџэашьеи, рфьыргашьеи шыакэыргылахоит закэанла.

- АХЭТАЧ 4. Аҕсны шыақэгылоуп араионқәеи (Гагратәи, Гәдоутатәи, Ақәатәи, Гәылрыпшытәи, Очамчыратәи, Ткәарчалтәи, Галтәи) ақалақкәеи (Гагра, Гәдоута, Афон Ғыц, Ақәа, Очамчыра, Ткәарчал, Гал) зтазкуа атоурыхтә дгыылқәа Сазны, Бзыпын, Гәма, Дал-Цабал, Абжьуа, Самырзакан рыла. Аҕсны иаку, лакьысра зқәым, зыцәгара камло тәылоуп.
- АХЭТАЧ 5. Адгылы егырт аҕсабаратә аагартәкәеи ажәлар ирхатәуп, Аҕсны аонуцка урт рхы иадырхәоит егырыхьчоит ажәлар рыцстазаареи рцауси шыатас изларымоу ала. Аҕсабаратә аагартәкәа рныкәгашьеи рхархәашьеи ирыдхәалоу азтаарақәа ртыпц икәцахоит Аҕсны азакәанқәа рыла.
- АХЭТАЧ 6. Аҕсны хәынтқарра бызшәас иамоуп аҕсуа бызшәа. Аурыс бызшәа, аҕсуа бызшәа инаваргыланы, ахәынтқарратәи егырт еиуеипшыым аусхәартәкәеи рыкны ахархәара амоуп. Аҕсны иқәынхо егырт ажәлар гәыпцкәа зегы рхатәы бызшәа иакәйтны ахархәара ахәынтқарра азин рнаоит.
- АХЭТАЧ 7. Ахәынтқарратә мчра Аҕсны имоапцгахоит азакәанпцдаратәи, анагзаратәи, азбаратәи мчрақәа рыла еихшаны. Азакәанпцдаратәи, анагзаратәи, азбаратәи - ихьыпшыым мчрақәоуп.
- АХЭТАЧ 8. Аҕсны ахархәара амань иршьоит иагьалдыршоит атыпцантәи ахаланапхгара, иара азинмчарақәа рыоноуцка ахақәитра амань. Атыпцантәи ахаланапхгаратә усбартақәа ахәынтқарратә мчра аусбартақәа реилазаара иалазам.
- АХЭТАЧ 9. Абри Аконституция иреихазоу азинтә мчра амоуп. Аҕсны ирыдыркыло азакәанқәеи егырт азинтә нтақәеи Аконституция иашьашәалазароуп.
- АХЭТАЧ 10. Аҕсны ахатә хәынтқарратә символика амоуп - ахәынтқарратә бирақ, адырга, ахьызрашәа - урт шейкәыршәатәу шыақәдыргылоит Аконституциятә закәанқәа рыла. [Ақәа](#) (Сухум) - Аҕсны иахтнықалақьуп.

АФБАТӘИ АХЫ. АУАФЫ АТӘЫЛАУАФЫ РЗИНКӘЕИ РХАҚӘИТРАҚӘЕИ

- АХЭТАЧ 11. Аҕсны рықәшахатуп егьахьчоит ауафы изинқәа Еицырзеипшы Адекларацияи, аекономикатә, асоциалтә, аполитикатә, акультуратә, атәылауафратә зинқәа ирзынархоу Жәларбжьаратәи Апактқәеи, иара убас егырт еицеикәшахатны ирыдыркылахьоу жәларбжьаратә-зинтә нтақәа зегы рыкны иарбоу азинқәеи ахақәитрақәеи.
- АХЭТАЧ 12. Ауафы ицшоуп ихадароу азинқәеи ахақәитрақәеи. Дарбанзаалак ауафы дшоуп ихы дақәйтны. Азакәани азбарей рғапцхьа зегы еикароуп милатлей, хатцалей,

пұхәыслеи, бызшәалеи, хылтцштралеи, маллеи, матцуралеи, нхарта тыпұлеи, динлеи, дунеихәапұшышьәлеи, идеологиалеи, цәапұшшәәхәылеи хәә еилых камцакәә.

- АХӘТАЧ 13. Ауабы пұсабарала имоуп апұстазаареи, ахақәитреи, ахатә мали, азә диламкысуа аказаареи рзин.
- АХӘТАЧ 14. Дарбанзаалак ауабы ихатә пұстазаареи, ихатәи, итаацәаратә мазеи, ихьз-ипұша ахьчареи, инамыси, идинхатцареи, ирґеиаратә уси, ихәыцреи, иажәеи, идунеихәапұшышьәеи дрықәитуп.
- АХӘТАЧ 15. Дарбанзаалак ауабы ирхәәцәара, иргәәкфра, иахатыр аларкәра, иакәым иакәыршәара залшом.
- АХӘТАЧ 16. Дарбанзаалак ауабы дақәитуп дахьцо-дахьаауа, итызтыпұ алхра, шәкәыла-быґышәыла, еґырт ацхаражәхәарақәә рыла аимадара амаза.
- АХӘТАЧ 17. Ауаа зегьы ахеидкылареи, атынчратә еизарақәеи, аицымәасрақәеи рымәәпұгара азин рымоуп.
- АХӘТАЧ 18. Аконституциатә шыақәгылашыа мчыла апұсахра, ахәынтқарра ашәарта атаргылара, бцьарла еибытоу архәтақәә реиґекаара, ауаа социалла, милатла, динла реичырчара хықәкыс измоу ауаажәларратә хеидкылақәеи, апартиақәеи, ацысрақәеи реиґекаара калом.
- АХӘТАЧ 19. Дарбанзаалак ауабы дрықәитуп аоны-агәара, аекономикатә, ацьатә хақәитра, атцарадырра, апұсшьара, ахәшәтәыратә цхыраара, асоциалтә маншәалара.
- АХӘТАЧ 20. Ауабы ионы-игәара лакысыра ақәым. Азәґы азин имам, изтәу дазыразымкәә, ионы аоналара, закәанла ианышыақәыргылои аусзбара азин анинатои рыда.
- АХӘТАЧ 21. Дарбанзаалак ауабы изинқәеи ихақәитрақәеи ахәынтқарреи аусзбарей ишырыхьчо ала агәрагара имазароуп.
- АХӘТАЧ 22. Апұсны аус ауеит ахарадара апрезумпция. Ахара здырцо хара имам хәә дыпұхьазоуп, ахара шиду еилкаахаанза, азакәантә мчы зоухьоу аусзбаратә лахьытарала ишыақәыргылахаанза. Ахара здырцо ахара шидым ашыақәырґәәара иара иуалзам.
- АХӘТАЧ 23. Дарбанзаалак иаанкылоу ма итакыу ауабы, данааныркыла ма дантарк инаркны, азин имоуп адукат ицхыраара ихы иаирхәар, азин имоуп иара убас идукат дыкамкәә иґахәы римтар.

- АХЭТАЧ 24. Икайтцаз ацэгъоуразы атыхэтэантэи ахарадцарала ахара здырцахъоу дарбанзаалак иара убри ацэгъоуразы еита иусзбара залшом.
- АХЭТАЧ 25. Атакъхыкэра шыакэзыргыло ма изырымчуа азакэан ҕыц ииасхъоу аус аилыргараан мчы амазам.
- АХЭТАЧ 26. Дарбанзаалак азин имоуп ахэынтқарратэ усбартакэеи аматурауааи закэандарала иахъизныкэаз иахъканы иоуз аҕырхага ахэынтқаррала ахартэара.
- АХЭТАЧ 27. Аҕсны атэылауаа хэа иҕхъазоу ари ахъз зихыххом, итэыла дзалцахом, насгъы даҕаа хэынтқаррак дзатахом.
Аҕсны иара атэылауаа агэра днаргоит, урт атэыла антытгъы ишахъчо, ишырхылаҕшуа.
- АХЭТАЧ 28. Жэаа шыкэса зхытцыз Аҕсны атэылауаа абри Аконституциеи Аҕсны азакэанкэеи ишыакэдыргылаз азинкэеи ауалпъшыакэеи зегъы инагзаны инапаҕы икоуп.
- АХЭТАЧ 29. Аҕсны атэылауааи уи икэынхо зегъы ируалуп азакэан инакэыршэаны ашэахтэкэа ршэара.
- АХЭТАЧ 30. Аҕсны икоу дарбанзаалак иуалуп Аҕсны азакэанкэеи Аконституциеи рыкэныкэара.
- АХЭТАЧ 31. Дарбанзаалак ауааы иуалуп егырт ауаа рзинкэеи рхакэитракэеи хатыр рыкэцара.
- АХЭТАЧ 32. Дарбанзаалак ауааы иуалуп иааикэыршаны икоу аҕсабара аиЗахарей ахъчарей.
- АХЭТАЧ 33. Аҕсадгъыл ахъчара Аҕсны атэылауаа зегъы ируалпъшьоуп.
- АХЭТАЧ 34. Аконституциаҕы иалкаау зинкэак реикэыпъхъазара иаанагом ажэларбжьаратэ-зинтэ нцакэа рыла еицрыдыркылаз егырт азинкэа мап рыцэктэуп ма иларкэтэуп хэа.
- АХЭТАЧ 35. Аҕсны ирыдрымкылароуп егытырмыжьроуп ауааы изинкэеи ихакэитракэеи аҕызхуа ма илазыркэуа закэанк иадамхаргъы.
Азинкэеи ахакэитракэеи рыпъкракэак алагалазар калоит конституциатэ закэан мацарала Аконституциатэ шыакэгылашыа ахъчаразы, ашэартадарей ауаажэларратэ еиҕеаарей рырҕэҕэаразы, ауааы игэабзиарей инамыси рыхъчаразы, иара убасгъы аҕсабаратэ рыцхаракэеи, иЗыдоу ма аибашьратэ тагылазаашьей раан.

АХИЪАТЭИ АХЫ. АЗАКЭАНПЪЦАРАТЭ МЧРА

- АХЭТАЧ 36. Ари Аконституция ишыакэнаргылаз азакэанпъцаратэ зинмчхарақэа зеггы Жэлар Реизара - Апарламент имџапънагоит.
- АХЭТАЧ 37. Апъсны Жэлар Реизара шыакэгылоуп 35-џык адепутатцэа рыла. Жэлар Реизарахь алхрақэа мџапъысуеит зеггы еицырзеипъшу, еикароу, изныктэиу алхратэ зинтэ шыата инакэыршэаны, маза бжытитрала. Жэлар Реизара азинмчхарақэа җхэарас ирымоуп хэы-шықэса. Жэлар Реизара адепутатцэа ралхшыа апъкарақэа шыакэнаргылоит аконституциатэ закэан.

АХЭТАЧ 38. Апъсны Жэлар Реизарахь ддепутатхарц илшоит 25-шықэса зхытцау, алхратэ зин змоу дарбанзаалак Апъсны атэылауаџ.

Апъсны Ахэынтқарра Ахада ма Аминистрцэа Реилазаара иалахэу, насггы ахэынтқарратэ усбарта аилазаареи азбаратэ усхэартақэеи ирыцанакуа аматуратыпъқэа аанызкыло, мамзарггы апъара зхыршэаауа даҗеа усурак знапы алаку, артаџратэ, анаукатэ, арҗиаратэ усқэа аламцакэа, Жэлар Реизара алахэара илшом.

Жэлар Реизара адепутатцэа Жэлар Реизараҗы имџапъырго русуразы Апъсны Ахэынтқарра ирзоунажъуеит рцабаапъса.

АХЭТАЧ 39. Жэлар Реизара адепутатцэа рылакысра зинзам, урт рымчхара аҗхэара ааиаанза. Урт раанкылара, ртакра, реимдара азин ыкам, ацэгыара ахыруз атыпъ аҗы иаанкыламзар, иара убасггы хатала ргэатара залшом, егырт ауаа ашэарта итазыргыло дара акгы рыдбаламзар. Рыламкысра апъыхра азтаара Жэлар Реизара иазбоит.

- АХЭТАЧ 40. Жэлар Реизара адепутатцэа руалпъшыа анагзараҗы ралхцэа рыдтала иҗахэахарц залшом.
- АХЭТАЧ 41. Ғыщ иалху Жэлар Реизара рапъхыатэи аилатэара ааипъхьоит Апъсны Ахада алхрақэа рышытахь мызкы аџнуцкала.
- АХЭТАЧ 42. Жэлар Реизара иара аилазаара акынтэи иалнахуеит Аихаби уи ихатыпъуааи, егырт аматурауааи, еиҗенакаауеит акомиссиакэеи агэыпъ Зыдакэеи.

Жэлар Реизара Аихабы Жэлар Реизара аилатэарақэа мџапъигоит, Жэлар Реизара адепутатцэа рзинмчхарақэа рынагзараҗы ацхыраара ритэит, иатаху адыррақэа рыла еикэиршэоит, Жэлар Реизара акэцарақэа инапы рытаиџуеит.

Аиҥабы далырхаанза, ҕыц еиҕеаау Жэлар Реизара раҕхьатэи аилатэара мөаҕигоит кэрала дара зегьы иреихабу Жэлар Реизара адепутат.

- АХӨТАЧ 43. Өыц иалху Жэлар Реизара аусура ианалага инаркны уанзатэи Жэлар Реизара азинмчхарақеа нтөоит.

Жэлар Реизара имөаҕнагоит шықэсык ө-еилатэарак (ааҕынтэи аилатэара, тагалантэи аилатэара).

Жэлар Реизара аусушьа арегламент ихэаакэнацоит.

- АХӨТАЧ 44. Жэлар Реизара иазбозаалак иатаху адепутатцэа рхыҕхьазара ыказароуп. Азакэанҕцаратэ нтцақеа рыдкыларазы, Зыдала Аконституция иазгэанатаз акы акэымзар, иказароуп Жэлар Реизара адепутатцэа рзеипҕш хыҕхьазара акынтэ реиҥараоык. Аконституциатэ закэани даеа закэанқеаки рыдкылара аан иказароуп ахҕа рыөхөтэк ирыцаркуа рбыжьқеа Жэлар Реизара адепутатцэа рзеипҕш хыҕхьазара акнытэ.
- АХӨТАЧ 45. Жэлар Реизара иаднакылаз иарбан закэанзбатэзаалак Аҕсны Ахада изнагалатэуп.

Аҕсны Ахада инапы ацаиөыр, уи азакэанзбатэ акыпҕхь иаирбоит Жэлар Реизара ианаднакылаз инаркны жөохэымш рыөнуцқала.

Азакэан амч аиуеит ианыркыпҕхь инаркны, еиҥа ихьшэаны азакэан амч аиура, азакэан ахата ианышьақэнаргыло ада.

Азакэанзбатэ Аҕсны Ахада дақэшахатымзар, уи Жэлар Реизарахь иргьежьюеит, дзықэшахатым азгэатаны. Аөынтэтэи ахэаҕшра аан ахҕа рыөхөтэк ирыцаркуа абжьқеа рыла азакэанзбатэ рыдыркылазар, Аҕсны Ахада инапы ацаиөыроуп, егытижьроуп.

Аҕсны Ахада азакэанзбатэ аниоу инаркны жэамш рыөнуцқала Жэлар Реизарахь имыргьежьзар, усқан азакэанзбатэ закэанхоит, Аҕсны Ахада инапы ацаиөызар еипҕш. Азакэанзбатэ закэанхазом аилатэара ахгара иахкьаны Аҕсны Ахада Жэлар Реизарахь измыргьежьзар.

АХЭТАЧ 46. Аҕсны Жэллар Реизараҕы азақәанпҕцаратә пҕшьгара азин рымоуп Жэллар Реизара адепутатцәеи, Аҕсны Ахадеи, Аҕсны Иреихазоу Азбарейи, Аҕсны Апрокурор Хадеи.

АХЭТАЧ 47. Аҕсны Ахәынтқарра Жэллар Реизара:

- 1) иаднакылоит Аконституциеи Аҕсны Ахәынтқарра азақәанқәеи;
- 2) иаднакылоит атыпҕантәи ахәаакәа рыпҕсахракәа ирызку ақәцарақәа;
- 3) иазызырҕеуеит атәылаҕы тагылазаашьас иҕоуи, ахәынтқарра аонудкатәи, адәныкатәи аполитика ахырхарта хадақәеи, нас урт рымҕапҕгарейи ирызку Аҕсны Ахада инашьтымтақәа;
- 4) иахәапҕшуеит егышьақәнарбҕбҕеит ахәынтқарра абиудьет, уи анагзарагы хылапҕшра азнауеит;
- 5) иаднакылоит ашьауҕатә, ашьауҕатә-усеилыргаратә, амҕақәцаратә-цятә, атәылауафратә, атәылауафратә-усеилыргаратә, аиныршәаратә ухәа азақәанпҕцарақәа, азбарейиҕаарейи апрокуратурейи ирызку азцаарақәа;
- б) ианыхуп;
(Аҕсны Ахәынтқарра Аконституция мшапҕы 30, 2014 шықәса, №3494-с-V аҕнытә арҕеирақәа ралагаларазы Аҕсны Ахәынтқарра Аконституциатә закәан)
- 7) ишьақәнаргылоит Аҕсны Ахәынтқарратә хамтақәеи, ахатыртә, арратә хьзалкаакәеи;
- 8) ишьақәнарбҕбҕеит, ишыпҕнарго рыланахәеит Аҕсны Ахәынтқаррабжьаратә еикәшахатрақәа;
- 9) иалнахуеит Аҕсны Жэллар Реизара Аихаби уи ихатыпҕуааи;
- 10) амацура ианатоит, рхы иакәитнатәуеит, азақәан инақәыршәаны, Аҕсны Ахада иқәиргыло Апрокурор Хадеи, Амилаттә банк Ахантәафи, егырт амацурауааи;
- 11) иаднакылоит Аминистрцәа Реилазаара иалахәу цюуки бжытирала избоу рыгәрамгара рылахәара иазку ақәцарақәа;
- 12) Аҕсны Ахада ахара иднацоит уи имацура нижьразы;
- 13) ирыланахәеит амнистия;
- 14) иазбоит аибашьра рылахәарейи аинышәара рыбжьацарейи ирызку азцаатәкәа;
- 15) иазбоит Аҕсны Жэллар Реизара адепутатцәа рыламкысыра азцаатәкәа;
- 16) иазбоит изыдоу атагылазаашьейи аибашьратә тагылазаашьейи ралагалара ахьынзаяинрку;
- 17) инанагзоит Аконституциеи Аҕсны азақәанқәеи иадырцо егырт азинмчхарақәа.

АҕШЬБАТӘИ АХЫ. АНАГЗАРАТӘ МЧРА

АХӨТАЧ 48. Аҗсны Ахэынтқарра аоныцқа анағзаратэ мчра Аҗсны Ахада имадоуп.

Аҗсны Ахада Аҗсны Ахэынтқарра хыс дамоуп.

АХӨТАЧ 49. Аҗсны Ахада иалхра мөаҗысуеит зеггы еицырзеиҗшу, еикароу, алхратэ зин ашьатала, маза бжыҗтирала, хэы-шықэса ағхэара атаны.

Аҗсны Ахадас далырхуеит милатла иаҗсуоу, 35-шықэса иреитамкэа, қц-шықэса иреихамкэа изхыцуа, алхра азин змоу Аҗсны атэылауа.

Аҗсны Ахадас азэы инеиҗынкыланы ө-ғхэарак иреиханы иалхра залшом.

АХӨТАЧ 50. Аҗсны Ахада имчхарақэа рынағзара далагоит тоуба аниу инаркны, имчхарақэа рынағзара дакэыцуеит иғхэара анааилак, ғыц иалху Аҗсны Ахада тоуба аниу инаркны.

Аҗсны Ахада иалхшьеи, иалхра ағхэареи шыақэыргылахоит конституциатэ закэанла.

АХӨТАЧ 51. Аҗсны Ахада имацура данахагыло, Аҗсны Жэлар Реизарағы тоуба иуеит Аҗсны Аконституциатэ збара азбаөца адыҗхьаланы. Атоуба атекст Жэлар Реизара ишьақэнарҗэҗэоит

(ахэтач 51 Аҗсны Ахэынтқарра Аконституция мшаҗы 30, 2014 шықэса, №3494-с-V акнытэ арееирақэа ралагаларазы Аҗсны Ахэынтқарра Аконституциатэ закэан аредакциала амчра аиуеит Аҗсны Ахэынтқарра Аконституциатэ збара актэи аилазаара анышьақэгыла инаркны)

Аҗсны Ахэынтқарра Аконституциатэ збара актэи аилазаара шыақэгылаанзатэи аус зуа атекст аредакциала:

«АХӨТАЧ 51. Аҗсны Ахада имацура данахагыло, Аҗсны Жэлар Реизарағы тоуба иуеит Иреихазоу Азбара азбаөца адыҗхьаланы. Атоуба атекст Жэлар Реизара ишьақэнарҗэҗэоит».

АХӨТАЧ 52. Аҗсны Ахада изинмчхарақэа неигзонатцы, аполитикатэ партиақэеи ауаажэларратэ хейдкыларакэеи иҗырылаирхэуам.

Аҗсны Ахада Жэлар Реизара дадепутатзам, ахэынтқарратэ, ауаажэларратэ усбартақэа ирыцаркэа иарбанзаалак даға матурак идикылар калом, ахаҗшьгаратэ налатаны.

Аҗсны Ахада ишьақэыргылоу ағхэарақэа раан иусуразы ианашьахоит ицабааҗса Аҗсны Ахэынтқарра акынтэ.

АХӨТАЧ 53. Аҗсны Ахада:

- 1) дырхылапшыуеит ауабы изинкэеи ихақәйтқәеи, Аконституциеи Апысны азакәанкэеи, уи ажәларбжьаратә хыдтқәеи рынагзашьа;
- 2) ихәаакәйтқоит аһнуцқатәи, адәнықатәи аполитика ахырхартә хадақәа;
- 3) ахәынтқарра дахатарнакуп ажәларбжьаратә усқәа ркны;
- 4) инапы рыцаиқоуеит ахәынтқаррабжьаратә еикәшахатқәа;
- 5) имқәапыгоит Апысны ашәартадареи ахәаакәа рыламкыьсреи рзы иатаху аусқәа, еиқикауеит, хадарагыи азиуеит зыстатус закәанла ихәаакәцыхо Ашәартадара Асовет;
- 6) ишьақәирбжьаратә Апысны аибашьратә доктрина;
- 7) Апысны Ар Пызас дрымоуп;
- 8) ахәаанырцәтәи ахәынтқаррақәеи жәларбжьаратәи еиқәарақәеи ркны Апысны адипломатиатә хатарнакцәа ықәиргылоит, ирхынхәуеит;
- 9) ишьақәирбжьаратә ахәынтқарратә, аекономикатә, асоциалтә, акультуратә, амилаптә қиара апрограмақәа;
- 10) Апысны иахьацанакуа иалиршоит афинанстә, акредиттә политикей, анаука, ацараиура, акультура, агәабзиара, аекология, асоциалтә еикәшәара ирыдхәалоу аполитикей рымқәагыра;
- 11) иалиршоит атәылауаора, ахатә мал азықазашьақәа, абиуцет-финанстә система, ашәахтәқәцара, иаахакәыршан иқоу апысабара ахьчара, ахәынтқарратә мацура рызцаарақәа иаку рзакәанпыцаратә мқәацара;
- 12) Жәлар Реизара аилатәарақәа рылатәара азин имоуп, ианаитаххо аамтазгыи ажәа италатәуп;
- 13) атәылауаа ршәартадара ахьчаразы, азакәан инакәыршәаны Апысны иалеигалоит азыдатагылазаашьеи аибашьратә тагылазаашьеи, убри анақс урт атагылазаашьақәа Жәлар Реизара ишьақәнарбжьаратәи;
- 14) Апысны Жәлар Реизарақы иара изинмчарақәа инарықәыршәаны иқәиргылоит Амилаптә банк Ахантәаи, Апрокурор Хадеи, егырт амацурауааи ркандидатурақәа, иара убас Жәлар Реизара иалеигалоит урт рхы рақәйттәра азцаарагыи;
- 15) ишьақәиргылоит Жәлар Реизарахь алхрақәа рымқәагыра;
- 16) амацура иеитқоит иагыамихуеит Апысны ақалакыкәеи араионкәеи ркны анагзаратә мчра ахадацәа;
- 17) дрыхәапшыуеит анагзаратә мчра аусбартақәа реиқәаареи русушьеи рызцаарақәа;
- 18) аминистррақәа, аусхәартақәа, араионкәа, ақалакыкәа рхадацәа, иара убас атыпәантәи ахаланапхгара рынцәкәа апыхуеит, урт Апысны Аконституциеи азакәанпыцареи ирқәагылозар;
- 19) ирылеихәоит ареферендум ихапышьгарала, Жәлар Реизареи Апысны Иреихазоу Азбареи рыдцала, азакәан ишахәо инакәыршәаны;

20) Жэлэр Реизарахь инеигоит атэылаҕы тагылазаашьас иҕоуи, Ахэынтқарра аһнутқатэи, адэныкатэи аполитика ахырхарта хадакэеи ртэы зхэо есышықасатэи анашьтымтақэа, инеигоит ахэынтқарратэ биуцэтзбатэқэеи, уи анагзара иазку ахасабырбеи;

21) азин имоуп Жэлэр Реизара изаамтаным аилатэарақэа раагъхара;

22) избоит азакэан инакэыршэаны Аҕсны атэылауаҕра азцаарақэа;

23) иалиршоит ахара анажьра;

24) иранеишьоит ахэынтқарратэ хамтақэа, иритоит ахатыртэ, аратэ иара убас иЗыдоу ахызылкаақэа;

25) ишьақэиргылоит астандартқэа, аеталонқэа, акапанреи ашэага-загеи ракқэа;

26) инеигзоит Аконституциеи Аҕсны азакэанқэеи идырцо егырт азинмчхарақэа.

АХЭТАЧ 54. Аҕсны Ахада дицалырхуеит уи Ихатыҕуаҕгы. Аҕсны Ахада Ихатыҕуаҕ икандидатура ықэиргылоит Аҕсны Ахада итыҕ ахь кандидатс иҕоу. Аҕсны Ахада Ихатыҕуаҕыс далхзар калоит алхра азин змоу, Зц-шықэса иреицам, кц-шықэса иреихам Аҕсны атэылауаҕ.

Аҕсны Ахада Ихатыҕуаҕ, изинмчхарақэа неигзонацы, аполитикатэ партиакэеи ауаажэларратэ хейдкылақэеи иҕерылаирхэуам.

Аҕсны Ахада Ихатыҕуаҕ Жэлэр Реизара дадепутатзам, иарбанзаалак егырт ахэынтқарратэ, ауаажэларратэ усбартақэа ирыцаркуа матурак дахагылар калом, аиҕырааратэқэагы налацаны.

Аҕсны Ахада Ихатыҕуаҕ ианашьахоит ицабааҕса, уи иазыҕцэоу аамтақэа инарықэыршэаны, Аҕсны Ахэынтқарра аҕнытэ.

АХЭТАЧ 55. Аҕсны Ахада Ихатыҕуаҕ Аҕсны Ахада идтала инаигзоит уи инапынтцақэак, Аҕсны Ахада диҕсахуеит, уи даныкам ма иускэа рынагзара анилымшо.

АХЭТАЧ 56. Атэыла зегы аҕы анагзаратэ мсаҕгатэқэа азеипҕш хылаҕшра рытаразы Аҕсны Ахада Аҕсны Аминистрцэа Реилазаара напхгара азиуеит. Аминистрцэа Реилазаара шықэиргылоит Аҕсны Ахада, уи иара инапатакаҕы иҕоуп.

Аминистрцэа Реилазаара иалахэуп Аҕыза-министр, Аҕыза Ихатыҕуаа, Аминистрцэа, закэанла иазгэатоу егырт аматурауаа.

АХЭТАЧ 57. Аҕсны Аминистрцэа Реилазаара ишынеибаку ма уи иалахэу цоукуы рматура ааныжьра азин рымоуп.

Аматура ааныжьра Аҕсны Ахада иҕаҕхьа иқэдыргылоит. Уи азин имоуп идикылар ма мап ацэикыр.

АХЭТАЧ 58. Аҕсны Жэлэр Реизара Аминистрцэа Реилазаара иалоу руазэк иахь агэрамгара аанаргышыр, ускан уи азтаара Аҕсны Ахада иҕаҕыа икэнаргылар алшоит. Азтаара цыхэаҕцэала изызбогы Аҕсны Ахада иоуп.

Аҕсны Аминистрцэа Реилазаара аиҕкаареи аусуреи хэаакэцахоит конституциатэ закэанла.

АХЭТАЧ 59. Аҕсны Ахада изинмчхарақэа рхархэара залшом Аконституциатэ шыақэгылашыа аҕсахразы, закэанла иалху егырт ахэынтқарратэ мчра аусбартақэа реимырпразы ма русура аанкыларазы.

АХЭТАЧ 60. Аҕсны Ахада, иара изинмчхарақэа рхэаакэа дыртымтқэа, аус зуа азакэанҕцара ашыатала, насгыи уи анагзарала итижьюеит Аҕсны ахынзаназаазо амч змоу аусҕкақэеи адцақэеи.

АХЭТАЧ 61. Аҕсны Аконституция иакэымшэо Аҕсны Ахада изинтэ актқэа аҕыхзар калоит Аҕсны Аконституциатэ збарала. Азакэанқэа ирықэымшэо Аҕсны Ахада изинтэ актқэа аҕыхзар калоит Аҕсны Иреихазоу Азбарала.

(ахэтач 61 Аҕсны Ахэынтқарра Аконституция мшаҕы 30, 2014 шықэса, №3494-с-V акнытэ арееирақэа ралагаларазы Аҕсны Ахэынтқарра Аконституциатэ закэан аредакциала)

АХЭТАЧ 62. Ачыда тагылазаашьеи, аҕсабаратэ рыцхарақэеи, айбашьрақэеи раан Аҕсны Ахада азин имоуп итижьюр азакэан мчы змоу, хымҕада иаарласзаны инагзатэу, иара убри аамтазытқэа Жэлэр Реизарахь инацхатэу ақэцарақэа.

АХЭТАЧ 63. Аҕсны Ахада ихатара лакысра ақэым. Аҕсны Ахада ихыз-ипшеи иахатыри азакэан иахьчоит.

АХЭТАЧ 64. Аҕсны Ахада иҕоубеи, Аконституциеи, Аҕсны азакэанқэеи еилеигар, имацура дамхзар алшоит.

Абри аыза ақэцара аднакылоит Аҕсны Жэлэр Реизара, Аҕсны Аконституциатэ збара айхшыала шыатас икэцаны, Жэлэр Реизара адепутатцэа рзеипш хыҕхызара акнытэ ахҕа рыоҕэтак ирыцаркуа еихау бжыла, маза бжытирала.

(ахэтач 64 Аҕсны Ахэынтқарра Аконституция мшаҕы 30, 2014 шықэса, №3494-с-V акнытэ арееирақэа ралагаларазы Аҕсны Ахэынтқарра Аконституциатэ закэан аредакциала амчра аиуеит Аҕсны Ахэынтқарра Аконституциатэ збара актэи аилазаара анышыақэгыла инаркны)

Апсны Ахэынтқарра Аконституциатэ збара актэи аилазаара шыакэгылаанзатэи аус зуа атекст аредакциала:

АХЭТАЧ 64. Апсны Ахада итоубеи, Аконституциеи, Апсны азақанкэеи еилеигар, имацура дамхзар алшоит.

Абри аоыза акэцара аднакылоит Апсны Жэлар Реизара, Апсны Иреихазоу Азбара аихшьала шыатас икатцаны, Жэлар Реизара адепутатцэа рзеипш хыпхьазара акнытэ ахпэа рыоэхэтак ирыцаркуа еихау бжбыла, маза бжбытирала.

АХЭТАЧ 65. Апсны Ахада ианааитахыу аамтазы имацура аанижбыр илшоит.

Имацура ааныжыра азцаара азбоит Апсны Жэлар Реизара. Азбара рыдыркылоит ахпэа рыоэхэтак ирыцаркуа абыжыкэа рыла.

АХЭТАЧ 66. Апсны Ахада дамырхыр, ипстазаара далтыр, имацура нижбыр ма изинмчхаракэеи иускэеи рынагзара илымшар, урт иускэа ыиасуеит Апсны Ахада Ихатыпэуао иахь. Апсны Ахадагы, уи Ихатыпэуаогы рмацура иамырхыр, ипсыр, рмацура аанрыжбыр, ма Апсны Ахада иускэа рынагзара рылымшар, урт аускэа ыиасуеит Апсны Апыза-министр иахь. Апсны Ахада иускэа рынагзара ари ахэтаз афы еикэыпхьазоу азэггы илымшар, урт аускэа ыиасуеит Жэлар Реизара Аихабы иахь.

АХЭТАЧ 67. Апсны Ахада иускэа назыгзо ауафы изинмчхаракэа амч рымоуп, Апсны Ахада иускэа рынагзара илзыршо амзызкэа апыххаанза, ма Апсны Ахада фыц далырхаанза.

Апсны Ахада фыц иалхракэа мөапгяхароуп хымыз рыоноуцкала. Убыскан Апсны Ахада иускэа назыгзо азин имазам ареферендум рылахэара, Апсны Аконституция арееиракэеи айтахэапшреи ирызку ажэалагалакэа рыкэыргылар.

АХЭБАТЭИ АХЫ. АЗБАРАТЭ МЧРЕИ АПРОКУРАТУРЕИ

(Ахэбатэи ахы Апсны Ахэынтқарра Аконституция мшапэы 30, 2014 шыкэса, №3494-с-V акнытэ арееиракэа ралагаларазы Апсны Ахэынтқарра Аконституциатэ закэан аредакциала)

АХЭТАЧ 68. Азинзбара Апсны иназыгзо азбара мацароуп.

Апсны азбаратэ мчра нагзахоит аконституциатэ, атэылауафратэ, ашьауфатэ, административтэ азбарейекаарала.

Азбарейекаара Апсны ишыакэыргылахоит абри Аконституциеи аконституциатэ закэани рыла.

Ичыдалкаатэу азбаракэа рапцара калазом.

АХЭТАЧ 69. Збаџцэас икалар рылшоит 30-шыкэса зхытыз, иреихазоу азинтара иалгахьоу, азинтэ занаатла хэышыкэса иреитамкэа аусура апышэа змоу Апысны атэылауаа.

Апысны Иреихазоу азбарей Апысны Аиныршэаратэ збарей азбаџцэас икалар рылшоит 35-шыкэса зхытыз, иреихазоу азинтара иалгахьоу, азинтэ занаатла жэашыкэса иреитамкэа аусура апышэа змоу Апысны атэылауаа.

Апысны Аконституциатэ збара азбаџцэас икалар рылшоит 40-шыкэса зхытыз, иреихазоу азинтара иалгахьоу, азинтэ занаатла жжэохэ шыкэса иреитамкэа аусура апышэа змоу Апысны атэылауаа.

Аконституциатэ збарала азбаџцэа рзы адцакэа ирыццаны ишыакэыргылазар калойт.

(ахэтач 69 амч аиуеит ажьырныхэа 1, 2016 шыкэсазы)

ажьырныхэа 1, 2016 шыкэсанза аус зуа атекст аредакциала:

«АХЭТАЧ 69. Збаџцэас икалар рылшоит 27-шыкэса зхытыз, иреихазоу азинтара иалгахьоу, азинтэ занаатла хэышыкэса иреитамкэа аусура апышэа змоу Апысны атэылауаа.

Апысны Иреихазоу азбара Аиҳаби уи алахэылаџцэеи, алада игылоу азбарақэа рызбаџцэеи, Аиныршэаратэ збара Аиҳаби азбаџцэеи алнахуеит Апысны Жэлар Реизара Апысны Ахада иажэалагалала».

АХЭТАЧ 70. Азбаџцэа иускэа рынагзара иалеигзар калом иарбанзаалак даеа хэынтқарратэ матурак ма ацаапыса зхыршэаауа иарбанзаалак усурак, арцаџратэ, анаукатэ, арфеиаратэ ускэа ракэымзар.

Азбаџцэа иазалху аеҳэарақэа рзы иранаршьоит рцабаапыса апыра Апысны Ахэынтқарра акнытэ.

АХЭТАЧ 71. Азбаџцэа алырхуеит жэашыкэса еҳэарас ирытаны. Апысны Аконституциатэ збаџцэа алырхуеит жэохэ шыкэса еҳэарас ирытаны, убри аан Аконституциатэ збара азбаџцэа аеҳэара еыц азы иалхра калазом.

(ахэтач 71 актэи ахэтэ амч аиуеит ажьырныхэа 1, 2016 шыкэсазы)

Аажьырныхэа 1, 2016 шыкэсанза аус зуа атекст аредакциала:

«Азбаџцэа алырхуеит хэышыкэса еҳэарас ирытаны. Азбаџцэа лакьысра рықэым, ихьыпышым, Аконституциеи Апысны азақанқэеи роуп знапайака икоу».

Азбаџцэа алнахуеит Апысны Жэлар Реизара адепутатцэа рзеипыш хыпхьазаракнытэ иреихахаз рыла Апысны Ахада иажэалагалала.

Апысны Аконституциатэ збара азбаџцэа алнахуеит Апысны Жэлар Реизара адепутатцэа рзеипыш хыпхьазаракнытэ апышэа змоу реихарафьк рыла Апысны Ахада иажэалагалала. Апысны Аконституциатэ збара азбаџцэа ркандидатура

Апсны Ахада идгалара азин рымоуп Жэлар Реизара адепутатцэа рзеипш хыпхьазаракнытэ ахга ахэтак иреитам гэыпшык адепутатцэеи азбаратэ халанапхгара иреихазоу аусбартеи.

(ахэтач 71 ахпэатэи ахэта амч аиуеит ажырныхэа 1, 2016 шыкэсазы)

Азбащэа лакысыра рыкэым, ихыпшымы, Аконституциеи Апсны азакэанкэеи роуп знапатцака икоу.

Азбаө ашыауэатэ такпхыкэра идцара залшом закэанла ихэаакэцамкэа.

Азбаө изинмчхаракэа имхра ма раанкылара залшом, конституциатэ закэанла ишыакэыргылоу цацэык амамкэа.

АХЭТАЧ 72. Аускэа реилыргара азбаракэа зеггы ркны иаартны имщэпысуеит, закэанла ишыакэыргылоу хтыскэак ианрыхэапшуа ада.

Азбарарфеиара мщэпысуеит иалахэу нак-аак реиндатлареи зинла реикарареи шыатас иаманы.

АХЭТАЧ 72¹. Апсны Аконституциатэ збара, ахала, ихыпшымыкэа, аконституциатэ азбарафеиарала азбаратэ мчра назыгзо аконституциатэ гэатара азбаратэ усбартаны икоуп.

Апсны Апсны Аконституциатэ збара:

1) ирыхэапшуеит Аконституция иакэшэои иакэымшэои аускэа:

а) Апсны Ахадеи, Жэлар Реизареи, Аминистрцэа реилазаареи атыпэнтэи ахаланапхгара усбартакэеи ирыдыркылаз аконституциатэ закэанкэа, азакэанкэа, азинтэ акткэа;

б) азакэан мчы змоуз Апсны Ахэынтқарра жэларбжыаратэи айкэшахатракэа;

2) ирыхэапшуеит аусдырра иадхэалоу аймаккэа;

а) ахэынтқарра амчракэа русбартакэеи атыпэнтэи ахаланапхгара усбартакэеи рыбжыара ицэырцуа;

3) ирыхэапшуеит атэылауаа рконституциатэ зинкэеи рхакэитракэеи реилагаразы ашшыпхыызкэа, азбаракэа икарцо азыхэаракэа рыла игэанатоит иалкаау аус ағы ахархэара змоу мамзаргы хархэара зоураны икоу азакэан Апсны Аконституция иахынзакэшэо.

4) Апсны Ахада, Жэлар Реизара, Аминистрцэа Реилазаара икарцо азыхэарала Аконституциязы аилкаа анатоит;

5) Жэлар Реизара иканато азыхэарала Апсны Ахада иматура иамхразы ахара идцара акэыргыларазы ишыакэыргылоу апкэара акэныкэаразы алкаа канатоит;

б) алкааа канатоит Апсны Аконституция арееиракэа рзы ма аитахэапшразы ажэалагалакэа ари Аконституция абыжыбатэи ахы атахракэа иахынзарыкэшэо;

7) имщэпынагоит аконституциатэ закэан ианато егырт азинмчхаракэа.

АХЭТАЧ 73. Апысны азбаратэ мчра иреихазоу усбартаны икоуп атэылауафратэ, ашыаубатэ, анапхгаратэи егырт азбарақэа рзеипыш иурисдикция иатцанакуа аусқэа рзы.

Апысны Иреихазоу Азбара закэанла иазгэатоу апроцессуалтэ формақэа рыла азбаратэ хылапышра рызнауеит азеипыш иурисдикция иатцанакуа азбарақэа русура, ирнатэит азбаратэ пышыа иадхэалоу азцаарақэа рзы изыкэныкэаша анапхгаратэ еилкаарақэа.

АХЭТАЧ 73¹. Апысны Аиныршэаратэ збара имфэпынагоит аиашазбара аекономикатэ еимакқэа реилыргаралеи иара иатцанакуа егырт аусқэа рыхэапышралеи.

АХЭТАЧ 74. Апысны азбарақэа рыкэцарақэа шытырхуеит Апысны Ахэынтқарра ахызала.

АХЭТАЧ 75. Апысны Апрокуратура – хыхь икоу апрокурорцэеи Апысны Апрокурор Хадеи рнапатэака цэака икоу апрокурорцэа еидызкыло иаку аусбартақэа рсистемоуп. Апысны Апрокуратура аусбартақэа рзинмчарақэа мфэпыргоит, иарбанзаалак даға мчрақэак ирхыпышымыкэа.

АХЭТАЧ 76. Апысны Апрокурор Хада иматура иатареи иамрхреи мфэпынагоит Апысны Жэлар Реизара Апысны Ахада иажэалагала. Егырт апрокурорцэа рматура иеитэит Апысны Апрокурор Хада.

АХЭТАЧ 77. Апысны Апрокуротура аусбартақэа рзинмчарақэеи, реифэкаареи русушыеи хэаакэнаоит азакэан.

АХЭТАЧ 77. Апрокуратура аусбартақэа рзинмчарақэеи, реифэкаареи, русуреи хэаакэнатэоит азакэан.

АФБАТЭИ АХЫ. АТЫПАНТЭИ АХАЛАНАПХГАРА

АХЭТАЧ 78. Атыпэнтэи ахаланапхгара мфэпыгахоит араионқэеи ақалакыкэеи, егырт аиланхартақэеи ркны.

АХЭТАЧ 79. Атыпэнтэи ахаланапхгара атэылауаа имфэпыргоит рхатэгэапышара иишиашоу аитахэарала ма атыпэнтэи ахаланапхгара алхратэ усбартақэа рыла. Апысны ақалакыкэеи араионқэеи ркны анагзаратэ мчрақэа рхадацэа Апысны Ахада иалихуеит атыпэнтэи ахаланапхгара аилазаара акнытэ.

Атыңантәи ахаланапхгара аилазаара аиҕаарей азинмчхарақәеи шыақәыргылахоит закәанла.

АХӘТАЧ 80. Атыңантәи ахаланапхгара аусбартақәа ишыақәдыргылоит атыңантәи абиуцьет, атыңантәи ашәахтәқәеи, аңаралхрақәеи, рнапаҕы икоуп, ишыртаху рхы иадырхәоит атыңантәи амал, ирыхьчоит ауаажәларратә еиҕаара, ихәаакәырцоит дара рыһнуцкәтә еилазаара, иара убас ирызбоит аекономикатә, асоциалтә ухәа дара рхәаакәа иртазо, егырт ахәынтқарратә усбартақәак ирытцарымкуа азцаарақәа.

АХӘТАЧ 81. Абри Аконституциеи азакәанқәеи рыла ишыақәыргылоу атыңантәи ахаланапхгара азинқәа рыпкра ахәынтқарратә усбартақәа ирылшом. Атыңантәи ахаланапхгара закәанла имәаҕнаго аусқәа аерылагалара залшом.

АХӘТАЧ 82. Атыңантәи ахаланапхгара усбарала ахыхьчара иакәитуп, азинмчхарақәа ахы иакәитны, пьыкәсларада имәаҕнагаларц азы.

АБЫЖЬБАТӘИ АХЫ. АКОНСТИТУЦИАТӘ РИШАРАҚӘЕИ АКОНСТИТУЦИЯ АИТАХӘАҔШЫШЫАҚӘЕИ

АХӘТАЧ 83. Аҕсны Аконституция аитахәаҕшрей ариашарей рзы ажәалагалақәа Аҕсны Жәлар Реизаракны рыкәыргылара рылшоит Аҕсны Ахада, Аҕсны Жәлар Реизара адепутатцәа рзеипш хыпхьазарақнытә ахҕа ахәтак иеитцамкәа, иара убас жәанызқьык иреитцамкәа, алхра зин змоу Аҕсны атәылауаа.

Аҕсны Аконституция аитахәаҕшрей ариашарей рызцаарақәа ирыдгыло Аҕсны атәылауаа Аҕсны ақалақьқәеи араионқәеи хәба иреитцамкәа ирыкәынхозароуп, арт ақалақьқәеи араионқәеи рыкны ари аҕшыгара адгыларазы иеизгазароуп ө-нызкь иреитцамкәа Аҕсны атәылауаа рнапынцәкәа.

Аҕсны Аконституция аитахәаҕшрей ариашарей рзы ажәалагалақәа Аҕсны Жәлар Реизаракны икәыргылазар калоит Аҕсны Аконституция аитазаргы ахәаҕшрей ариашарей рзы ажәалагалақәа Аҕсны Аконституция абыжьбатәи ахы ишақәшәо азы Аҕсны Аконституциатә збара алкаа ыказар.

Аҕсны Аконституция аитахәаҕшрей ариашарей рзы ажәалагалақәа Аҕсны Жәлар Реизаракны ақәыргылара калазом, Аҕсны Аконституция аҕсахрагы аитахәаҕшрагы калазом Аҕсны иахьатцанакуа ичыдалкаау мамзаргы аибашьратә тагылазаашьа аныкоу.

Аҕсны Аконституция аҕсахра ма аитахәаҕшра калазом урт иазгәартозар: Аҕсны Аконституция аитахәаҕшрей ариашарей ауаҕи атәылауаҕи изинқәеи ихакәитрақәеи рапыхра ма рыпкра; Аҕсны Ахәынтқарра ахыпшымра аҕыхра ма адгьылцакыратә акра аилагара; жәларрымчхара апринцип аҕагылара, амчхарақәа

реикәшара ма адгылы егырт аҗсабаратә хархәагақәеи рхатәразы ахәынтқарратә форма аҗсахра, иара убас Аҗсны ахәынтқарратә бызшәа астатус аҗсахра иазкызар. (Ахәтач 83 ахәбатәи ахәта амч аиуеит лацарамза 9, 2014 шықәсазы)

АХӘТАЧ 84. Аҗсны Аконституция ариашарақәа рыдыркылоит Аҗсны Жәлар Реизара адепутатцәа рзеиҗш хыҗхьазарақнытә ахҗа рыәхәтак ирыцаркуа абжьқәа рыла Аҗсны Жәлар Реизарақны ымыз зыбжьюу аҗхьарақәа хҗа рықны иакәнагоу ажәалагала анықәыргылаха инаркны ымыз иреитамкәа ианцы, убри ашьтахь ареферендум акны ианрыдыркыла ашьтахь.

Аҗсны Аконституция егырт ахқәа рырәеирақәа рзы ажәалагалақәа рыдыркылоит Аҗсны Жәлар Реизара адепутатцәа рзеиҗш хыҗхьазарақнытә ахҗа рыәхәтак әа ирыцаркуа иеихау абжьқәа рыла.

Аҗсны Жәлар Реизарақны Аҗсны Аконституция арәеирақәа рзы азцаара еиҗа ақәыргыла ма аитахәаҗшразы ажәалагалақәа рықәыргыла калоит Аҗсны Аконституция арәеирақәа рзы ажәалагалақәа мап анрыцәкха арыцхә инаркны шықәсык анцы ашьтахь.

АХӘТАЧ 85. Аҗсны Жәлар Реизара азинмчарақәа рығәхәара аоныцка иалшазом Аҗсны Аконституция аҗкарақәа ынтә арәеирақәа ралагалареи ынтә Аҗсны Аконституция аитахәаҗшреи.

Ажырныхәа 1, 2016 шықәсанза аус зуа атекст аредакцияҗы:

**«АБЫЖЬБАТӘИ АХЫ. АКОНСТИТУЦИАТӘ РИАШАРАҚӘЕИ
АКОНСТИТУЦИЯ АИҗАХӘАҗШЫШЬАҚӘЕИ**

Ахәтач 83. Аҗсны Аконституция аитахәаҗширеи ариашареи рызйаарақәа рықәыргыла рылшоит Аҗсны Ахада, Аҗсны Жәлар Реизара, Аҗсны Иреихазоу Азбара, Аҗсны Апрокурор Хада.

Ахәтач 84. Аҗсны Аконституция ариашарақәа рыдыркылоит Аҗсны Жәлар Реизара адепутатцәа рзеиҗш хыҗхьазарақнытә ахҗа рыәхәтак ирыцаркуа абжьқәа рыла.

Акәа ак.

Абцара 26, 1994 шықәса

№ 187-с

